

A Kúria dr. Borbás Péter ügyvéd által képviselt felperesnek dr. Takács Gábor ügyvéd által képviselt alperes ellen tartozás megfizetése iránt a Fejér Megyei Bíróságon 15.G.40.091/2007. szám alatt folyamatban volt és a Fővárosi Ítéltábla 5.Pf.20.883/2010/5. számú ítéletével befejezett perében az alperes által előterjesztett felülvizsgálati kérelem és a felperes által előterjesztett csatlakozó felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta az alábbi

í t é l e t e t:

A Kúria a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezi, az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatja, az alperes marasztalását 94.495.428 (Kilencvennégymillió-négyszáz-kilencvenötezer-négyszázhuszonnyolc) forintra és ezen összeg után 2007. október 16. napjától a kifizetés napjáig az elsőfokú ítéletben írt mértékű és tartamú kamatára leszállítja.

A feleket perköltség megfizetésére kötelező elsőfokú ítéleti rendelkezéseket mellőzi, megállapítja, hogy a felek elsőfokú perköltségeiket maguk viselik.

Egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az alperesnek 500.000 (Ötszázezer) forint másodfokú perköltséget.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az állam javára felhívásra 270.000 (Kettőszáz-hetvenezer) forint feljegyzett fellebbezési eljárási illetéket, míg 630.000 (Hatszázharmincezer) forint feljegyzett fellebbezési eljárási illetéket az állam viseli.

Kötelezi a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az alperesnek 250.000 (Kettőszáz-ötvenezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az állam javára felhívásra 675.000 (Hatszázhetvenötezer) forint feljegyzett felülvizsgálati eljárási illetéket, míg 1.825.000 (Egymillió-nyolcszázhuszonötezer) forint feljegyzett felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Ez ellen az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes jogelődje, a ... 2002. áprilisa óta üzemeltette a ... tulajdonát képező ... sportingatlanokat. A tulajdonossal 2003. február 25-én kötött írásbeli szerződés utolsó módosítása szerint a szerződésben részletezett üzemeltetési tevékenysége ellenében havi 19.500.000 forint + ÁFA díj illette meg. A sportingatlanok Kormányhatározatok alapján ingyenesen az alperesi önkormányzat tulajdonába kerültek. A tulajdonba adásról kötött szerződésben rögzítették, hogy az ingatlanokat az alperes 2005. szeptember 1-től már birtokában tartja. A ... Kft. 2005. szeptemberéig a ... Kft.-vel elszámolt, a szerződésben kikötött díjat megkapta. Ezen időpontot követően egészen 2007. október 15. napjáig a ... Kft. a sportingatlanokat változatlanul üzemeltette, majd ezt követően az alperes az üzemeltetést a ... bízta.

Az alperes a 2005. szeptember 1. és 2007. október 15. napja közötti felperesi jogelődi üzemeltetési tevékenységre havi 10.000.000 forint + ÁFA összegben teljesített a ... Kft. felé.

A felperesi jogelőd ... Kft. kereseti kérelmében a 2005. szeptember 1-től 2007. október 15-ig terjedő időszakra elsődlegesen 310.200.000 forint vállalkozói díj és annak késedelmi kamata, valamint perköltség megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Követelését arra alapította, hogy a sportingatlanok üzemeltetésére létrejött szerződéses jogviszonyban az önkormányzat a megbízó ... Kft. jogutódjának minősül. Nemcsak a tulajdonosi jogokat vette át, hanem az ingatlanok üzemeltetésére kötött szerződés megrendelői státuszát is, így a vállalkozási szerződés alapján havi 19.500.000 forint + ÁFA összegű díjfizetési kötelezettség terheli. Jogutódlás hiányában annak megállapítását kérte, hogy közte és az alperes között vállalkozási szerződés jött létre szóban, vagy ráutaló magatartással.

Másodlagosan 282.849 forint tételes elszámoláson alapuló, meg nem fizetett vállalkozói díj és járuléкаи megfizetését kérte. Kimutatásai szerint a tartozás az 515.936.000 forint összegű nettó ráfordítás és az alperes által megfizetett összesen 233.087.000 forint különbözete.

Harmadlagosan - arra az esetre, ha a szerződés létrejötté nem lenne megállapítható - biztatási kár címén kérte kötelezni az alperest. Arra hivatkozott, hogy az alperes az üzemeltetőt hónapokon keresztül a szerződés létrehozásával biztatta, a díj kifizetésével hitegette. A ... Kft. a veszteséges üzemeltetést abban bízva látta el, hogy az önkormányzat teljesíteni fog. A kára az elmaradt vállalkozói díj.

Negyedlegesen jogalap nélküli gazdagodás jogcímén támasztott igényt 282.849 forint + ÁFA és késedelmi kamatai erejéig. Módosított

negyedleges kereseti kérelmében 2005. szeptember 1-től december 31-ig havi 26.022.000 forint + 15 % ÁFA és ezen összeg után 2005. november 1. napjától a kifizetésig járó kamat, 2006. január 1-től december 31-ig havi 34.513.000 forint + 15 % ÁFA és ezután 2006. május 1-től a kifizetésig járó kamat, valamint 17.257.000 forint + 20 % ÁFA és ezután 2006. november 1-től a kifizetésig járó kamat, 2007. január 1-től október 15-ig havi 37.569.000 + 20 % ÁFA és ezután 2007. május 22-től a kifizetésig járó kamat megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Arra hivatkozott, hogy az alperes a megfizetett előlegek és az üzemeltető általi ráfordítások különbözetével gazdagodott jogalap nélkül. Az alperesnek nyújtott szolgáltatás értékének megállapítására igazságügyi szakértő kirendelését kérte azzal, hogy a szakértő vegye figyelembe milyen kiadásai jelentkeztek az alperesnek a ... Zrt. által nyújtott üzemeltetés kapcsán. Előadta, hogy amennyiben a bevétel nem realizálódik a költségek sem kerülhetnek kifizetésre. Értelemszerűen emiatt maradtak mind a közvetlen, mind a közvetett költségek tekintetében kifizetetlen számlák a kiadás oldalon.

A ... Kft. a per során a követelését a ... Kft.-re engedményezte, aki a követelést továbbengedményezte a ...-re. Az elsőfokú bíróság a felperesi jogutódlást megállapította, a jogelődöket a perből elbocsátotta. A ... Kft.-vel szemben ezt követően felszámolási eljárás indult. A felszámolás kezdő időpontja 2010. február 3. napja.

Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását és a felperes perköltségben való marasztalását kérte. Arra hivatkozott, hogy a sportingatlanok üzemeltetése vonatkozásában nem jogutód, valójában a ... Kft. 2005. szeptember 1-től megállapodás nélkül látta el a korábbi feladatait. 2006. június 30-tól gyakorolhatta az átadott sportingatlanok vonatkozásában a tulajdonosi jogait, mert ekkor kötötték meg a szerződést a vagyontádról. Vitatta, hogy közöttük a felperes előadása szerinti tartalommal szerződés létrejött volna. A ... Kft.-vel kötött szóbeli megállapodást egy olyan gondossági kötelezvény minősítette, melyre a megbízás szabályai alkalmazandók, ugyanakkor az a közbeszerzési törvény előírásainak megkerülése miatt a Ptk. 200. § (2) bekezdése alapján semmis. A kártérítésre vonatkozó igényt azért kérte elutasítani, mert a részéről nem történt olyan biztatás, ami a további üzemeltetésre készítette volna a felperesi jogelődöt. Vitatta, hogy jogalap nélkül gazdagodott, mivel az volt az álláspontja, hogy a felperesi jogelődnél nem következett be vagyonsökkenés. Az igazságügyi könyvszakértői véleményt azért kifogásolta, mert a szakértő nem korrigálta az észrevételeinek megfelelően az általános költségekre vonatkozó számításait, és több esetben a költségeket úgy vette figyelembe, hogy azok ténylegesen nem merültek fel. Arra hivatkozással, hogy a számításnak nem ezen kell alapulnia, sérelmezte a haszonkulcs érvényesíthetőségét is. Álláspontja szerint a költségek és a

bevételek pénzforgalmi szemléletű vizsgálata indokolt a szakértői vélemény kiegészítésével, melyet indítványozott is.

Az alperes marasztalása esetére 2010. január 18. napján beszámítási kifogást terjesztett elő. Tartozásába 40.911.022 forint összegű helyi adókövetelést kívánt beszámítani. Előadta, hogy a helyi adótartozás a ... Kft. köztartozása, melynek behajtására végrehajtás is indult. A becsatolt jogerős közigazgatási határozatok (fizetési meghagyások) bizonyítják az adó összegét és a beszámítási kifogás jogosságát. Előadta, hogy az Art. szerint csak az állammal szemben nincs helye adótartozást érintő beszámításnak, azonban annak nincs akadálya, hogy a peres felek között az adótartozás beszámítás alapjául szolgáljon. Mivel a beszámítási igényt a felperesi jogutóddal szemben érvényesíti - aki nem áll felszámolás alatt -, nincs jelentősége annak, hogy az engedményezővel szemben folyamatban lévő felszámolási eljárás során nem jelentett be hitelezői igényt.

A felperes a beszámítási kifogás elutasítását kérte. Arra hivatkozott, hogy a ... Kft. felszámolási eljárása során az alperes a nyitva álló határidő alatt a hitelezői igényét nem jelentette be. Szerinte miután az engedményes nem az adózó jogutóda, így az engedményest az engedményező adótartozásának megfizetésére nem lehet kötelezni. A Ptk. 297. § (4) bekezdése is kizárja a beszámítás lehetőségét, mert végrehajtható határozattal megállapított követelésbe csak az ugyanilyen vagy közokiratba foglalt ellenkövetelést lehet beszámítani, és köztartozáson alapuló követelés nem számítható be egy kötelmi igényen alapuló tartozásba.

Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest 135.406.450 forint és ezen összegből 29.925.300 forint után 2005. november 1-től, 60.398.350 forint után 2006. július 1. napjától, 45.082.800 forint után 2007. május 22. napjától a késedelemmel érintett naptári félétet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamat 7 %-kal növelt mértékű késedelmi kamata, valamint 3.559.000 forint perköltség felperes részére történő megfizetésére. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Kötelezte a felperest is, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 1.680.000 forint perköltséget.

Az elsődleges és másodlagos kereseti kérelmet arra hivatkozva utasította el, hogy az alperes nem minősül a korábbi megbízók jogutódjának és új üzemeltetési szerződés a felek között nem jött létre. A ... Kft. és a ... Kft. közötti szerződést megbízásnak minősítette, amely alapján az üzemeltetési díj megbízási díjként járt. Megállapította, hogy ez a szerződés 2005. június 30-án a megbízó felmondása folytán megszűnt. Később megbízási szerződés a felperesi jogelőd és az alperes között nem jött létre, a szerződés lényeges elemében, a díjban a felek nem tudtak megállapodni.

A biztatási kár jogcímére alapított harmadlagos keresetet a szükséges együttes feltételek fennállásának hiánya miatt ítélte megalapozatlannak.

A negyedleges kereset alapján úgy ítélte meg, hogy szerződéses jogviszony hiányában jogalap nélküli gazdagodás jogcímén követelhető annak a vagyoni előnynek a megtérítése, amihez az alperes a felperesi jogelőd munkájának eredményeként jutott. A jégcsarnokra és a tömegsport telepre kötött használatbaadási megállapodás és a vagyonátadási szerződésben rögzített birtokba lépési időpont alapján arra következtetett, hogy valamennyi sportingatlan esetében az üzemeltetési kötelezettség 2005. szeptember 1-től terhelte az alperest. Mivel ezen időponttól az üzemeltetési tevékenységet a felperesi jogelőd látta el, ezen időponttól az alperes jogalap nélkül gazdagodott. A gazdagodást a kirendelt igazságügyi szakértő véleménye alapján 115.361.000 forint + ÁFA összegben állapította meg. Értelmezése szerint az igazságügyi szakértő a könyvelés és a beszámoló adatai tételes vizsgálata alapján a felperesi tevékenység ellenértékét határozta meg. Az alperes szakvéleménnyel kapcsolatos kifogásait azért nem találta alaposnak, mert a munka értékének megállapításához nem kellett a szakértőnek figyelembe vennie, hogy a felperes a kiadásaiból ténylegesen mit fizetett meg, bevételét behajtott-e, ugyanis, ha ezek indokoltan felmerülnek, azokat az érték megállapításához számításba kellett venni. A vagyoni előny megállapításához - más tényszerű adat hiányában - a felperesi jogelőd gazdagodásából kellett kiindulni, ebből következően a felperesi jogelődnél bekövetkezett vagyoni hátrány összegének azonosnak kell lennie az alperesi vagyoni előnnyel.

Az alperes beszámítási kifogását arra hivatkozva utasította el, hogy az engedményező elleni követelés érvényesítésének szabályaitól nem lehet eltekinteni. A ... Kft.-vel szemben a Csódtv.-ben rögzített módon élhetett volna az alperes beszámítással, azonban ez nem történt meg, hitelezői igényt nem jelentett be. E mulasztás miatt az alperes a felperesi jogutóddal szemben sem terjeszthet elő beszámítási igényt.

A másodfokú bíróság jogerős ítéletében az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta, az alperes marasztalását 129.862.750 forintra és ezen összeg után 2007. október 16-tól a kifizetés napjáig törvényes mértékű késedelmi kamatára, az alperes által a felperesnek fizetendő elsőfokú perköltség összegét pedig 1.700.000 forintra leszállította, a feleket egymás javára perköltség fizetésére külön is kötelező rendelkezéseket pedig mellőzte. Egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által az elsődleges, másodlagos és harmadlagos kereset elutasítása vonatkozásában

kifejtettekkel teljes egészében egyetértett. Rámutatott ugyanakkor arra, hogy tévedett az elsőfokú bíróság, amikor a jogalap nélküli gazdagodás jogcímén tartotta teljesíthetőnek a keresetet. A jogerős ítélet értelmében a felperesi jogelőd anélkül, hogy kötelezettsége állt volna fenn, az alperes üzemeltetési feladatait látta el úgy, hogy ezt az alperes tudta, igényelte és az az érdekében állt. E körülmények a megbízás nélküli ügyvitel Ptk. 484. §-ában rögzített feltételeinek feleltethetők meg. A megbízás nélküli ügyvivő beavatkozása helyénvaló volt, őt a megbízott jogai illetik, függetlenül attól, hogy a beavatkozása sikerrel járt-e.

A másodfokú bíróság megállapította, hogy a kirendelt igazságügyi szakértő véleménye helyesen rögzítette az elszámolható igényeket. A szakértő által megállapított haszon az a díj, amire az elszámolás körében alappal tarthat igényt a megbízás nélküli ügyvivő jogutódaként a felperes. Nem helytálló az az alperesi álláspont, hogy nem lehet elszámolni azokat a kiadásokat, amelyek ténylegesen nem merültek fel a felperesi jogelődnél, figyelemmel arra, hogy az alperes költségviselési kötelezettségének körébe tartozik a Ptk. 479. § (3) bekezdésében foglalt mentesítési kötelezettség is. A jogerős ítélet értelmében az alperes megalapozatlanul hivatkozott a fellebbezésében ... Zrt. 2009. évi üzemeltetési adataira, mint új tényre. Az alperes a korábbi év üzemeltetési adatai alapján kérdést intézhetett volna a szakértőhöz, vagy a szakvélemény kiegészítését indítványozhatta volna, ennek hiányában a Pp. 235. § (1) bekezdésének kizáró rendelkezése folytán a másodfokú eljárásban e lehetőséggel már nem élhet. Az a hivatkozása pedig, hogy jelenleg mennyivel kevesebb az üzemeltetési díj összege - tekintettel az időközben megváltozott hasznosíthatósági lehetőségekre is -, önmagában nem alkalmas a szakértői vélemény megdöntésére, így az igazságügyi szakértői véleményt a másodfokú bíróság is helytállónak tekintette.

A másodfokú bíróság helytállónak ítélte az alperes beszámítási kifogásának elutasítását. Kifejtette, hogy az alperesi beszámítási kifogás teljesítésének eljárásjogi és anyagi jogi akadálya is van. Arra hivatkozott, hogy az alperes által beszámítani kívánt adótartozás bírósági úton nem érvényesíthető, amennyiben az alperes ennek megfizetésére viszontkeresetet terjesztett volna elő, azt érdemi vizsgálat nélkül kellett volna elutasítani a Pp. 130. § (1) bekezdés b) pontja alapján. Ebből következően a követelés beszámítási kifogásként sem bírálható el. A beszámítási kifogásban előadottaknak ugyanakkor mégis jelentőséget tulajdonított. Rámutatott, hogy az adótartozás ténye ésösszege nem lehet vitás, azt az alperes határozattal igazolta és a felszámolás kezdő időpontja előtt megindította az adó-végrehajtási eljárást is. Ehhez, és az alperes által előterjesztett hitelezői igényhez képest azt lehet megállapítani, hogy a felperesi jogelődnél költségként az iparűzési adó nem jelentkezhett, azt az alperesnek nem fizette

meg. Kifejtette, hogy a megbízási szabályok megfelelő alkalmazása körében nem lehet azt megállapítani, hogy az adó szükséges és hasznos költségként felmerült, ezért annak megtérítése követelhető. Ezért arra a következtetésre jutott, hogy a szakértői elszámolás során figyelembe vett iparűzési adó nem számolható el, így mindegyik év vonatkozásában a költségek összegét csökkentette az iparűzési adó összesen 5.543.700 forintos összegével. Ennek következtében az elszámolás eredménye úgy módosult, hogy ÁFA-val együtt a felperesnek összesen 129.862.750 forint jár. Az alperes beszámítási kifogásában megjelölt többféle adóköveteléssel szemben az elszámolás szempontjából csak az iparűzési adónak tulajdonított jelentőséget.

A másodfokú bíróság megállapította, hogy az elszámolási kötelezettség és az annak eredményéhez képest mutatózó fizetési kötelezettség a megbízási nélküli ügyvitel tényleges befejezésekor vált esedékessé, ezért azt megelőzően az alperes késedelembe nem eshetett, így késedelmi kamat fizetése csak a megbízási nélküli ügyvitel befejezését követő naptól kezdődően terheli az alperest.

A jogerős ítélettel szemben az alperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, melyben az első- és másodfokú határozat hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárás és további bizonyítás lefolytatására történő utasítását kérte. Másodlagosan az ítéletek hatályon kívül helyezésével a felperesi kereset teljes elutasítását kérte. Arra hivatkozott, hogy a másodfokú bíróság az ügyet érdemben új jogcím alapján bírálja el, így a bizonyítási kötelezettség kiosztása és a bizonyítási teherre történő figyelmeztetés híján sérültek a lényeges eljárási jogai. Szerinte a helyes jogcím megjelölése esetén a bizonyítást máshogyan, a megbízási szerződés szabályainak figyelembevételével kellett volna lefolytatni, és a megbízási jogviszony kereteit meghatározó jogok és kötelezettségek vizsgálatára kellett volna a szakértői bizonyításnak irányulni.

Arra hivatkozott, hogy nem az egyik fél által kimutatott költségeket kellett volna vizsgálni, hanem a szolgáltatás általánosan elfogadott piaci értékét. Érvelése értelmében a szakértői vélemény hiányos, így az ítélet alapjául nem szolgálhat, a felperes bizonyítási kötelezettségének nem tett eleget, ennek terhét pedig neki kellett volna viselnie.

Előadta, hogy a ... Zrt. 2009. éves beszámolóját a tárgyalás berekesztését követően kapta kézhez, így új bizonyítékként figyelembe vehető lett volna a másodfokú eljárásban is. Szerinte ebből is megállapítható, hogy a havi vállalkozói díj bruttó 26.500.000 forint/hó, amely a közüzemi díjakat is tartalmazza, melynek mértéke körülbelül a felperes által igényelt havi díj fele.

Hivatkozott arra is, hogy az elsőfokú bíróság téves jogértelmezés

alapján utasította el a beszámítási igényét. Kifejtette, hogy a beszámítási kifogását a 2010. január 15-i beadványában terjesztette elő. A felperes a 2010. január 26-i beadványában már vitatta a beszámítás jogosságát, azaz erről nyilvánvalóan a felszámolás kezdő időpontja, 2010. február 3. napja előtt értesült. A kifogás kézhezvételével a kötelezettség a beszámítással érintett összeg tekintetében megszűnt. Érvelése értelmében a felszámolás kezdetét követően már nem volt hitelező, hitelezői igény bejelentésére így nem volt köteles. A másodfokú bíróság – eltérően az elsőfokú bíróság jogi érveitől – a beszámítási kifogást azzal utasította el, hogy a követelés nem polgári jogviszonyból ered, az adótartozás beszámításra nem alkalmas. Ezzel szemben az egyneműsége és az esedékessége vonatkozóan írt követelményeknek a követelés megfelel, így a beszámításnak nincs kizáró feltétele.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérte. Arra az esetre, ha a Kúria mint felülvizsgálati bíróság azt állapítaná meg, hogy a jogerős ítélet jogszabálysértő, csatlakozó felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő, melyben kérte a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és vagylagosan a kereseti kérelme szerinti sorrendben a jogszabályoknak megfelelő új határozat hozatalát. Nem vitatta, hogy a marasztalásba beszámítható az alperes részéről 5.543.700 forint iparűzési adó.

Arra hivatkozott, hogy a felmerült bizonyítékok helyes mérlegelése alapján megállapítható a felek közötti megállapodás általa állított tartalomnak megfelelő létrejötté. Szerinte szerződéses jogviszony megállapításának hiányában a megbízás nélküli ügyvitelre vonatkozó szabályok figyelembevételével vagy a jogalap nélküli gazdagodás szabályai alapján van lehetőség az alperes marasztalására. Érvelése értelmében az elsőfokú bíróság a bizonyítási eljárást teljes körűen lefolytatta és a rendelkezésre álló adatok alapján helyes döntést hozott. Az összegaszerűség tekintetében megalapozottan vette ítélezésének alapjául az igazságügyi szakértő szakvéleményét. Az elsőfokú bíróság biztosította a feleknek szakvéleményre az észrevételezés jogát. Az alperes egyszer sem indítványozta azt, hogy az igazságügyi szakértő a felperesi jogelőd gazdagodásán túlmenően a 2007. október 15-i időpontot követően az alperes tulajdonában lévő ... Zrt. gazdálkodását is vizsgálja, és a két cég adatainak egybevetéséből állapítsa meg azt a piaci díjat, amely figyelembe vehető. A 2007. utolsó negyedévi, illetve a 2008. évi gazdálkodási adatok a ... Zrt. vonatkozásában már az elsőfokú eljárás során az alperes rendelkezésére álltak, így nem fogadható el az alperes azon hivatkozása, hogy új bizonyítékként a másodfokú eljárásban a 2009. évi sportingatlan gazdálkodásról szóló beszámolót a másodfokú bíróságnak értékelnie kellett volna.

Szerinte a perbeli időszakhoz viszonyítva a 2009. évi gazdálkodás

irreleváns. Azzal a felülvizsgálati kérelemben tett állítással összefüggésben, mely szerint a ... Zrt. havi vállalkozói díja bruttó 26.500.000 forint/hó arra hivatkozott, hogy ez viszonyítási alapként azért nem vehető figyelembe, mert 2009. év második félévében már 25 % volt az ÁFA mértéke, a perbeli időszakban pedig ennél alacsonyabb mértékű ÁFA-val kellett számolni. A havi nettó összeg figyelembevételével számított, egy évre eső, ... Zrt. részére megállapított vállalkozói díjból levonva az időközben lehetővé vált hasznosítási bevétel és a közüzemi díjak nettó értékét, az üzemeltetésre havi szinten 14.375.000 forint összegű vállalkozói díj esik. Ezért az alperesi fellebbezési előadások is egyértelműen alátámasztják, hogy az igazságügyi szakértő által megállapított havi 14.524.000 forint üzemeltetési díj teljesen reális és valós, az piaci árként kezelhető.

A felülvizsgálati kérelem részben alapos, a csatlakozó felülvizsgálati kérelem nem alapos.

A Kúria a felülvizsgálati eljárás eredményeként megállapította, hogy a jogerős ítélet az alperes beszámítás kifogásának elutasításával sérti a Ptk. 296. §-át, míg a felülvizsgálati kérelemben, illetve a csatlakozó felülvizsgálati kérelemben megjelölt egyéb okból nem jogszabálysértő.

A bíróság helyesen jutott arra a következtetésre, hogy a felperesi jogelőd és az alperes között a sportlétesítmények üzemeltetése tekintetében szerződéses jogviszony nem állt fenn, és a kártérítési felelősség szükségképpen feltételeinek hiányában a biztatási kár iránti igény is megalapozatlan. A jogviszony minősítése tekintetében - a felülvizsgálati kérelem és a felülvizsgálati ellenkérelem elsődleges hivatkozásaival is egybehangzóan - a másodfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a peres felek közötti jogviszonyt a megbízás nélküli ügyvitel szabályai szerint kell megítélni, így a felülvizsgálat szempontjából irreleváns mind a felülvizsgálati kérelem, mind a csatlakozó felülvizsgálati kérelem jogalap nélküli gazdagodásra történő hivatkozása.

Relevanciája a felülvizsgálati eljárás tekintetében e körben kizárólag annak a kérdésnek volt, hogy az alperes garanciális eljárási jogai érvényesülése szempontjából van-e jelentősége a felek közötti elszámolásban a jogviszony minősítésének. A perben rendelkezésre álló bizonyítékok alapján megállapítható, hogy nem igényel eltérő szemléletű, más szakértői módszert pusztán az a körülmény, hogy jogalap nélküli gazdagodás helyett a megbízás nélküli ügyvitel szabályai alkalmazásával kell a felek közötti elszámolást elvégezni. A bizonyítékok helyes mérlegelésével jutott a bíróság arra a következtetésre, hogy a sportingatlanok 2005. szeptember 1-től az alperes birtokában voltak, melyet egyértelműen alátámaszt a vagyonátadási okiratban tett alperesi

akaratkijelentés. A szakértői vélemény a rendelkezésre álló adatok felhasználásával készült, szakmai megállapításaival kapcsolatosan aggály nem merült fel, így azt megalapozottan tekintették az eljáró bíróságok ítélezésük alapjául.

A Pp. 235. § (1) bekezdésének helyes alkalmazásával hagyta figyelmen kívül a másodfokú bíróság a fellebbezés mellékleteként becsatolt új bizonyítékot, miután az alperesnek - perbeli jogai helyes gyakorlása esetén - módja lett volna ... Zrt. gazdálkodásával kapcsolatos bizonyítékait már az elsőfokú eljárásban a bíróság elé tárni, vagy legalább az ezzel összefüggő valamennyi előadását megtenni. Ahogyan arra már a szakértői vélemény is utalt, a szakvélemény elkészítésének időpontjában ugyanis már rendelkezésre álltak a 2007. október 15-től 2007. év végéig, továbbá a 2008-as teljes üzleti évre vonatkozó gazdálkodási adatok, így gondos pervitel mellett nem lett volna akadálya annak, hogy ezeket az alperes a bíróság és a szakértő elé tárja. Érdemben sem helytálló a felülvizsgálati kérelem piaci értékek számításával kapcsolatos álláspontja, ugyanis a felperesi felülvizsgálati ellenkérelemben foglaltak szerint a rezsiköltségek levonása és a megváltozott gazdálkodási körülmények, az időközben megváltozott hasznosíthatósági lehetőségek gazdálkodásra való kihatásai mellett az alperesi felülvizsgálati kérelemben előadottösszegszerűség nettó értékben közelítőleg azonos a szakértői véleményben kalkulált összeggel. Minderre tekintettel az alperesi előadás nem alkalmas arra, hogy az ítélezés alapjául elfogadott szakértői véleményt aggályossá tegye.

Nem helytálló ugyanakkor a másodfokú bíróságnak a beszámítás anyagi-jogi és eljárásjogi feltételeinek hiányával kapcsolatos álláspontja. Az alperesi beszámítással érintett felperesi jogelőd adótartozás természetes obligációnak nem tekinthető. Természetes kötelek létrejöttét, megkötését a jog nem tiltja, ugyanakkor azokhoz nem nyújt állami kikényszerítési segítséget, mert jellegük, jelentőségük ezt nem teszi indokolttá. Az államilag nem érvényesíthető követelések két nagy típusába egyrészt azok a követelések sorolhatók, amelyek eredetileg bírói úton érvényesíthetőek, kikényszeríthetőek voltak, de mivel a jogosult hosszabb időn át nem élt jogával, már nem fűződik társadalmi érdek az érvényesülésükhöz (elévült követelések), másrészt azon követelések, melyek eredetileg keletkezésük idején nem voltak állami úton kikényszeríthetőek (szűk értelmezés szerinti természetes obligációk). Ez utóbbi körbe az állami engedéllyel nem rendelkező játékból, fogadásból keletkezett kötelek, a kifejezetten ilyen célra ígért, vagy adott kölcsönből eredő követelések és az állami szerv útján való igényérvényesítést jogszabály által kizáró követelések tartoznak (Ptk. 204. § (1) bekezdés a.)-c.) pontjai).

Az alperes által beszámítani kért követelés nem tartozik bele sem a

szűk értelemben vett naturális obligációk fogalmába, sem pedig a tágabb értelemben természetes köteleknek tekintett csoportba. Pusztán azért, mert az állami úton való kikényszeríthetőség módjaként az adótartozások tekintetében a jogszabályok nem polgári peres úton való igényérvényesítést írnak elő, hanem külön jogszabályok szerint van helye közigazgatási kivető határozattal - fizetési meghagyással - érvényesíteni az igényt, majd ez alapján indulhat adó-végrehajtási eljárás, a követelés érvényesíthetőségének sajátos módja miatt maga a kötelelem nem válik bírói úton ki nem kényszeríthető naturális obligációvá. A jogi szabályozás logikája is ellentmond ennek, ugyanis a közigazgatási határozattal való igényérvényesítés a jogalkalmazás klasszikus bírósági úttól eltérő más útja azzal, hogy a közigazgatási jogalkalmazás felett bírói kontroll lehetősége nyitott, azaz a közigazgatási határozatokkal szembeni bírósági felülvizsgálat lehetősége miatt direkt módon is fennáll az ilyen határozatokkal szembeni bírói út igénybevételeének lehetősége.

Alperesi oldalon eljárásjogilag egy követelés érvényesítésére beszámítással, vagy viszontkeresettel kerülhet sor. Pusztán azon okból kifolyólag azonban, hogy egy követelés viszontkeresettel azért nem érvényesíthető, mert arra külön jogszabályok sajátos közigazgatási típusú igényérvényesítési lehetőséget írnak elő, amennyiben pedig erre már sor került, úgy annak a jogerős közigazgatási határozatnak az alaki jogereje kizárja, hogy ugyanezen követelés vonatkozásában utóbb az alperes igényét viszontkeresettel érvényesítse, még nem kizárt, hogy az alperes a kötelezettség részbeni megszűnésére, beszámításra hivatkozzon. A beszámításnak ugyanis kötelelem megszüntető joghatása van, ami a teljesítéssel azonos joghatást jelent (EBH 2007/1615.).

A beszámítás anyagi jogi jellegű jogintézmény, melynek szabályait a törvény a teljesítéshez kapcsolva helyezi el (A Ptk. teljesítés és a beszámítás címet viselő XXIV. fejezete). A beszámítás a kötelezett fél olyan egyoldalú címzett jognyilatkozata, mellyel bejelenti a jogosultnak, hogy a maga kötelezettségét nem teljesíti, viszont a jogosultnak vele szemben fennálló azonos mértékű tartozását nem követeli. A beszámítás jogkövetkezményének beállításához csak az szükséges, hogy annak hatályosulnia kell, ami azt jelenti, hogy a másik félhez megérkezzék (BH 1989/25.). A jogkövetkezmény (Ptk. 296. § (2) bekezdés) beállításához nem szükséges az, hogy a jogosult a kötelezettel egyetértsen. Ilyen nyilatkozatot mind peren kívül, mind pedig peres eljárás során meg lehet tenni.

A viszontkereset és a beszámítás fogalmilag nem azonosítható. A beszámítás alapvetően a polgári jog intézménye, amely eljárásjogi értelemben megjelenhet viszontkeresetként, de szerepelhet védekezésként, beszámítási kifogásként is. A beszámítás anyagi

feltételei és következményei tekintetében a polgári jog szabályai irányadók, és csak a beszámítási kifogás, illetve a viszontkereset eljárásjogi vonatkozásaiban alkalmazandók a Pp. szabályai. Az eljárási kérdéseknél is tekintettel kell azonban lenni a beszámítás, mint jogintézmény különleges, kettős jellegére.

A beszámításnak az a következménye, hogy megszűnik egyrészt a kötelezettrel szemben fennálló követelés, másrészt a kötelezettnek a jogosulttal szemben fennálló követelése. E megszűnés lehet teljes, vagy részleges. A beszámítás törvényi feltételeiként a Ptk. 296. § (1) bekezdése csak azt szabja, hogy a követelés és az ellenkövetelés a jogosult és a kötelezett viszonyában álljon fenn, a követelés és az ellenkövetelés egyenmű és lejárt legyen. A Ptk. beszámítással kapcsolatos szabályozásából következően előfeltétel, hogy jogszabály ne tegyen kivételt és ne akadályozza meg a beszámítást, vagy ne állapítson meg különleges kívánalmakat a beszámítás érvényesíthetőségére. Az alperes által bejelentett beszámítás e követelményeknek megfelelt. Az alperes követelésének kötelezettje ugyan nem a felperes, hanem a felperes jogelődje, a Ptk. 329. § (3) bekezdése szerint azonban az alperes az engedménnyessel szemben érvényesíthette azokat a kifogásokat és beszámíthatta azokat a követeléseket, amelyek az engedményezővel szemben az engedményezésről való értesítéskor már fennálltak. Mind a felperes kereseti kérelme, mind az alperesi beszámítással érintett követelés azonos mértékkel mérhető, pénzbeli követelés, így az egyenműnek minősül. Egyértelmű, hogy a követeléssel szembeállított alperesi ellenkövetelés is lejárt tartozásra vonatkozik, hiszen a felperesi jogelőd adótartozását jogerős közigazgatási határozatok állapították meg.

A Ptk. 297. §-a jelen esetben nem zárja ki a beszámítás lehetőségét, ugyanis nem a törvényben körülírt különleges rendeltetésű felperesi követeléssel szemben érvényesített beszámítást az alperes. Nem sorolható a felperesi követelés a különleges keletkezési módú azon kártérítési igény körébe sem, mellyel szemben a Ptk. beszámítási tilalmat ír elő, és nem tartozik azon naturális obligációk körébe sem, melyek az állam nem ad az igény kikényszerítéséhez segítséget.

A konkrét esetben a beszámítás lehetőségének korlátozása sem állapítható meg. E körbe a végrehajtás alól mentes, 1994. évi LIII. törvény (Vht.) 74. §-a szerinti taxatív felsorolásba eső követelések tartoznak, s a felperes követelése nem tartozik ebbe a körbe sem. A beszámítás korlátozásának másik csoportját a végrehajtható határozattal vagy egyezséggel megállapított követelések alkotják. A Ptk. 297. §-ához fűzött indokolás szerint e rendelkezés célja a végrehajtási eljárás akadályozásának kiküszöbölése. Mindebből következően nem akadály a beszámításnak az, hogy a beszámított követelés végrehajtás alatt áll (BH

1988/181.)). A Ptk. 297. §-ának (4) bekezdése ugyanis a végrehajtható követeléssel szemben támasztott beszámításnál kívánja csak meg a beszámítani kívánt követelés végrehajthatóságát. Nincs akadálya viszont a perben érvényesített és elbírálandó követelésnél egy korábban már jogerősen megítélt és esetlegesen végrehajtás alatt is álló ellenkövetelés beszámításának (BH 2011/64.). Nem helytálló tehát a másodfokú bíróság azon jogi álláspontja, hogy az alperesi beszámítási igényt azon az alapon kell elutasítani, hogy a beszámított követelés már jogerősen meg van ítélve. Tény, hogy viszontkeresettel e követelés érvényesítésének eljárásjogi akadálya lett volna, azonban e körülmény a beszámítás és a viszontkereset jogi jellegének eltéréseiből adódóan a beszámítást nem korlátozza.

A beszámítást jelen esetben a Ptk.-n kívüli egyéb jogszabályokban megállapított korlátozó jogszabályi rendelkezések sem teszik kizárttá. Arra helyesen mutatott rá az elsőfokú bíróság, hogy az 1991. évi XLIX. törvény (Csődtv.) szerinti felszámolási eljárásban csak lejárt (EBH 2001/448, EBH 1999/125.), bejelentett (BH 2010/355, BH 2010/17.), elismert (BH 1996/658.) tartozások és követelések tekintetében van helye beszámításnak. A Csődtv. a beszámítás tekintetében a Ptk.-tól eltérő speciális anyagi-jogi szabályokat tartalmaz. A lex specialis elve értelmében, így a felszámolás elrendelését követően csak a Csődtv. speciális szabályaira tekintettel lehet követeléseket beszámítani, amennyiben pedig az ezzel kapcsolatos igényérvényesítést a kötelezett elmulasztja, úgy igényét utóbb indult peres eljárásban nem érvényesítheti (BDT 2009/1983, BDT 2008/1881.). Amennyiben azonban a beszámítási nyilatkozat megtételére még a felszámolás elrendelése előtt került sor, úgy nem a Csődtv. speciális szabályai, hanem a Ptk. beszámításra vonatkozó általános szabályai érvényesülnek (BH 2012/243.). Az adós gazdálkodó szervezet által indított perben a felszámolás kezdő időpontját megelőzően az adós követelésével szemben előterjesztett beszámítási kifogásra a Csődtv. 38. § (2) és (3) bekezdései így nem irányadóak.

Egyértelmű peradat, hogy a felperesi jogelőd felszámolásának kezdő időpontja 2010. február 3. napja. Az alperes a felperesi jogutóddal szembeni beszámítási nyilatkozatát a peres eljárás során a 2010. január 15. napján tett beadványában jelentette be. Arról nem állnak adatok rendelkezésre, hogy e beadvány mikor került a felperes részére kézbesítésre, azonban miután a felperes a 2010. január 26-i beadványában már egyértelműen nyilatkozott az alperesi beszámítási igényre, így kétséget kizáró módon megállapítható, hogy az egyoldalú címzett jognyilatkozat hatályosulása megtörtént, azaz a beszámítási jognyilatkozat megfelelően a felperes tudomására jutott. Mindebből következően a beszámítási jognyilatkozat előterjesztésére és hatályosulására is a felszámolás elrendelését megelőzően került sor. A beszámítással az alperesi követelések megszűntek, így ezzel nyilvánvalóan megszűnt az alperesnek a

felperesi jogelőddel szembeni hitelezői minősége is. Erre tekintettel hitelezői igénybejelentés tételére az alperes a felszámolási eljárásban nem volt köteles, ezért irrelevánssá vált annak a kérdésnek a perben történő értékelésére, hogy az alperes jelentett-e be hitelezői igényt a felperesi jogelőd felszámolója felé, vagy sem.

Összességében megállapítható, hogy az alperesi beszámítási jognyilatkozattal érintett összeg erejéig a felperesi követelések megszűntek. Ennek megfelelően a Kúria az alperes 40.911.022 forint -összezszerűségében nem vitatott - beszámítási igényét alaposnak ítélte, és ezzel az összeggel csökkentette a felperest megillető 135.406.450 forintot, és az elszámolás eredményeként az alperes által fizetendő összeget 94.495.428 forintra leszállította.

A kifejtettek értelmében a Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (4) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte és az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatásával a beszámítási jognyilatkozat értékelésével a jogszabályoknak megfelelő új határozatot hozott.

Miután a megbízás nélküli ügyvitel szabályainak alkalmazása, a szakértői vélemény értékelése, a tényállás megállapítása tekintetében a Kúria jogszabálysértést nem állapított meg, a jogerős ítéletet kizárólag a beszámítási igény vonatkozásában változtatta meg a felperes csatlakozó felülvizsgálati kérelme alaptalan. A csatlakozó felülvizsgálati kérelemben hivatkozott okból a jogerős ítélet nem jogszabálysértő.

A jogerős ítélet hatályon kívül helyezése és az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatása folytán változtak a pervesztességi-pernyertességi arányok, ezért a Kúria a Pp. 78. § (1) bekezdése és 81. § (1) bekezdése alapján rendelkezett az eljárás során felmerült eljárási költségek viseléséről, melynél figyelemmel volt arra, hogy a felperes teljes kereseti követelése az elsőfokú eljárásban 310.200.000 forint, a lerótt illeték 900.000 forint, és a felperes által előlegezett szakértői költség összege 400.000 forint volt. A feleknek ezen túl ügyvédi munkadíj költsége merült fel. A Kúria döntése folytán a pervesztesség-pernyertesség aránya 30-70 % a felperesre terhesebben, így a felperesnek állna fenn az alperes felé perköltség fizetési kötelezettsége, azonban miután a felmerült költségek a felperesre terhesebben eltérőek, ezért az egymással szembeállítható követelések nagyságrendjére tekintettel határozott a Kúria arról, hogy mindegyik fél viseli a maga elsőfokú perköltségét.

A másodfokú eljárás pertárgyértéke az alperesi fellebbezés kapcsán 135.406.450 forint volt és az alperes illetékmentességére tekintettel 900.000 forint illeték feljegyzése történt meg. A felperes csatlakozó fellebbezésének pertárgyértéke 174.793.550

forint volt, a lerótt illeték pedig 450.000 forint. A pertárgyértékekre, továbbá az alperesi fellebbezés részbeni megalapozottságára, a felperesi csatlakozó fellebbezés megalapozatlanságára tekintettel a Pp. 81. § (1) bekezdése figyelembevételével kötelezte a Kúria a felperest az alperes javára másodfokú eljárási költség megfizetésére. A felülvizsgálati eljárás pertárgyérték az alperesi felülvizsgálati kérelem vonatkozásában 129.862.750 forint, melynek illetékvonzata - az előterjesztés 2011. március 8-i időpontjára, az ekkor hatályos 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) rendelkezésekre tekintettel - 2.500.000 forint, mely feljegyzésre került. A felperes csatlakozó felülvizsgálati kérelmének pertárgyértéke 180.337.250 forint, melynek illetékvonzata - a kérelem előterjesztésének időpontjában hatályos Itv. figyelembevételével - 1.250.000 forint, melyet a felperes a csatlakozó felülvizsgálati kérelmére lerótt. A pervesztességi-pernyertességi arányokra és pertárgyértékekre tekintettel a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján határozott a Kúria a felülvizsgálati eljárási költségek viseléséről. Az alperesi fellebbezés, valamint felülvizsgálati kérelem folytán felmerült, feljegyzett eljárási illeték viseléséről a Kúria az Itv. 74. § (3) bekezdésére tekintettel, a 6/1986. (VI. 26.) IM számú rendelet 13. § (1) és (2) bekezdése, 14. §-a, valamint 15. § (1) és (3) bekezdése szerint határozott.

Budapest, 2013. február 7.

Dr. Bartal Géza s.k. a tanács elnöke, Dr. Simonné Dr. Gombos Katalin s.k. előadó bíró, Dr. Rédei Anna s.k. bíró